

Warszawa, dnia 04.11.2024 r.

Szanowny Pan
dr hab. Adam Bodnar
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

jako członkowie Związku Zawodowego Pracowników Akademii Wymiaru Sprawiedliwości pragniemy wyrazić nasze głębokie zaniepokojenie w związku z projektem ustawy o zmianie ustawy o Służbie Więziennej¹. Wspomniany projekt zakłada zmiany, które godzą w podstawowe prawa pracowników oraz destabilizują dotychczasowy porządek funkcjonowania Uczelni. Przede wszystkim zmierzają one do likwidacji Akademii Wymiaru Sprawiedliwości i utworzenia w jej miejsce Wyższej Szkoły Służby Więziennej mającej charakter uczelni zawodowej.

Podkreślenia wymaga, że ministerialny projekt nie był konsultowany ze Związkiem Zawodowym Pracowników Akademii Wymiaru Sprawiedliwości, który stanowi Związek Zawodowy w rozumieniu Ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 854.) oraz Ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1465, z 2024 r. poz. 878, 1222). Związek zrzesza zarówno pracowników, jak i funkcjonariuszy zatrudnionych w Uczelni. Jego zadaniem jest reprezentacja zrzeszonych pracowników, a także obrona ich godności, praw oraz interesów materialnych i moralnych, zarówno zbiorowych, jak i indywidualnych.

Organizacje związkowe (na podstawie art. 19 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych), reprezentatywne w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z 2020 r. poz. 568, 2157, z 2021 r. poz. 2445, z 2022 r. poz. 2666, z 2023 r. poz. 1586, 1723), mają prawo do opiniowania założeń i projektów aktów prawnych w zakresie objętym zadaniami odpowiednio związków zawodowych i związków pracodawców. Nie dotyczy to jedynie założeń i projektu budżetu państwa, które są opiniowane w innym trybie.

Obowiązek zasięgnięcia opinii dotyczy założeń i projektów aktów prawnych wszelkiego rodzaju, a więc nawet tych, które są wydawane na podstawie ustaw, ale nie w celu ich wykonania (np. aktów wydawanych na podstawie art. 93 Konstytucji RP). Wykonując ten obowiązek organ władzy może, według swojego wyboru – skierować do organizacji partnerów społecznych założenia albo projekt aktu prawnego. Organy władzy obowiązane

¹ <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-sluzbie-wieziennel>

są kierować założenia lub projekty aktów prawnych do odpowiednich władz organizacji partnerów społecznych, wskazanych w statutach tych organizacji.

Kierując założenia lub projekt aktu prawnego do konsultacji, organ władzy obowiązany jest określić termin przedstawienia opinii, nie krótszy niż 30 dni. Organizacja nie ma jednak obowiązku przedstawienia opinii, nieprzedstawienie jej w wyznaczonym terminie oznacza rezygnację z jej wyrażenia.

Pomimo tego, Związek Zawodowy Pracowników Akademii Wymiaru Sprawiedliwości nie otrzymał żadnej korespondencji z Ministerstwa Sprawiedliwości w sprawie postulowanych zmian. Brak konsultacji założeń legislacyjnych Ministerstwa Sprawiedliwości z przedstawicielami Związku Zawodowego wyraźnie świadczy o braku dialogu społecznego i pomija głos osób, których te zmiany bezpośrednio dotyczą, co stanowi jawne naruszenie prawa obowiązującego. Jednocześnie należy wskazać, że nieskierowanie korespondencji dotyczącej zmian funkcjonowania Akademii jest przejawem ignorowania praw pracowniczych i podważa zaufanie do instytucji publicznych. Wobec powyższego Organizacja związkowa wyraża stanowczy sprzeciw wobec takiego trybu działania, który uniemożliwia przedstawienie opinii Strony Związkowej, jak i wyrażenia postulatów w tej kwestii.

Ministerstwo Sprawiedliwości, pomijając głos pracowników Akademii Wymiaru Sprawiedliwości oraz reprezentujących ich związków zawodowych, wykazało brak poszanowania dla praw pracowniczych i zasad przejrzystości przy wdrażaniu istotnych zmian legislacyjnych. Taki tryb działania jest nie do przyjęcia w państwie prawa i stanowi bezprecedensowy przykład lekceważenia roli, jaką władze publiczne powinny pełnić wobec osób, których praca ma istotne znaczenie dla funkcjonowania systemu penitencjarnego.

Omawiany projekt ustawy wzbudza uzasadniony sprzeciw nie tylko ze względu na formę, ale także na treść proponowanych zmian. Przede wszystkim projekt Ministerstwa Sprawiedliwości stanowi naruszenie autonomii uczelni wyższej. Przekształcenie Akademii Wymiaru Sprawiedliwości w uczelnię zawodową pozostaje w sprzeczności z artykułem 70 ust. 5 Konstytucji RP oraz przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (dalej jako: „p.s.w.n.”). Zastąpienie uczelni akademickiej placówką zawodową ogranicza także konstytucyjne prawo do nauki i obniża standardy kształcenia. Działanie to uniemożliwia rozwój naukowy funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz studentów Akademii, w tym doktorantów, którzy zostaną pozbawieni możliwości uzyskania stopnia doktora w ramach kształcenia akademickiego.

W kontekście zmiany statusu Akademii Wymiaru Sprawiedliwości wbrew jej woli należy podkreślić, że Konstytucja RP, nakłada na władze obowiązek zapewnienia takich samych praw i obowiązków wszystkim uczelniom wyższym oraz ich pracownikom. Przekształcenie Akademii w instytucję zawodową podważa zasadę równego traktowania, szczególnie w sytuacji, gdy inne uczelnie mundurowe w Polsce posiadają status akademicki.

Co więcej, projekt ustawy jest niezgodny z zasadami określonymi w p.s.w.n., ponieważ wprowadza regulacje sprzeczne z ogólnymi przepisami dotyczącymi funkcjonowania

uczelni wyższych, w tym prawo do mianowania rektora przez społeczność akademicką. Przypomnienia wymaga, że ustawa szczególna nie może stać w sprzeczności z przepisami Ustawy o szkolnictwie wyższym i nauce, mającą charakter *ius generalis* w zakresie organizacji i funkcjonowania szkolnictwa wyższego.

Akademia Wymiaru Sprawiedliwości pełni ważną rolę w kształceniu i doskonaleniu funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz pracowników cywilnych, a planowane zmiany mogą znacząco obniżyć standardy kształcenia i wpłynąć negatywnie na całą Służbę Więzienną. Projektowane zmiany uderzają nie tylko w autonomię Akademii, jak również ograniczają prawa pracownicze oraz dostęp do rozwoju zawodowego i naukowego funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej.

Likwidacja Akademii Wymiaru Sprawiedliwości stanowi bezpośrednie zagrożenie dla podstawowych praw pracowników oraz funkcjonariuszy zatrudnionych w Uczelni, które to uprawnienia obejmują stabilność zatrudnienia, dostęp do dalszego rozwoju zawodowego i naukowego. Zmiana statusu uczelni z akademickiej na zawodową ogranicza możliwości awansu i podnoszenia kwalifikacji poprzez naukę i badania, pozbawia pracowników dotychczasowych ścieżek kariery oraz prowadzi do niepewności związanej z przyszłością ich miejsc pracy. Takie działania naruszają zasadę ochrony praw pracowniczych oraz pewności zatrudnienia, a także godzą w prawo do nauki i rozwoju zawodowego gwarantowane przez przepisy konstytucyjne. Tymczasem obowiązkiem władzy publicznej jest tworzenie prawa, które zmierza do zapewnienia stabilnych miejsc pracy i wspiera rozwój zawodowy obywateli, zwłaszcza w instytucjach publicznych, takich jak Akademia, które pełnią kluczową rolę w kształceniu służb państwowych.

Likwidacja Akademii Wymiaru Sprawiedliwości stanowi także zagrożenie dla stabilności systemu edukacji penitencjarnej w Polsce. Akademia jako jedyna uczelnia tego rodzaju w kraju zapewnia profesjonalne kształcenie kadr penitencjarnych i cywilnych, a jej przekształcenie na placówkę zawodową nie tylko obniży standardy edukacji, ale również zagraża bezpieczeństwu funkcjonariuszy i społeczeństwa, które jest chronione przez kadry Służby Więziennej.

Z uwagi na powyższe przedstawiciele Związku Zawodowego oceniają projekt ustawy zdecydowanie negatywnie, wskazując, że nie spełnia on podstawowych wymogów, a ponadto jest sprzeczny z interesem publicznym. Projektowane zmiany nie tylko naruszają prawa pracowników i funkcjonariuszy, ale również pozbawione są realnego uzasadnienia. Likwidacja Akademii i zastąpienie jej instytucją zawodową nie przyczyni się do polepszenia jakości kształcenia ani lepszego funkcjonowania uczelni. Przeciwnie – działania te zagrażają jakości edukacji i przyszłości uczelni, a w konsekwencji wpływają negatywnie na całą Służbę Więzienną oraz na szeroko pojęty interes publiczny. Przekształcenie Akademii Wymiaru Sprawiedliwości w uczelnię zawodową, wbrew jej woli kadry uczelni oraz bez konsultacji z przedstawicielami organizacji związkowych, prowadzi do nieodwracalnych szkód w systemie szkolnictwa wyższego oraz godzi w prawa funkcjonariuszy i pracowników.

Związek Zawodowy Pracowników Akademii Wymiaru Sprawiedliwości kategorycznie sprzeciwia się procedowaniu projektu ustawy, który łamie podstawowe zasady państwa

prawa i prawa pracownicze. Wobec oczywistego naruszenia podstawowych norm prawnych oraz rażącego ignorowania strony społecznej, wzywamy do natychmiastowego wycofania projektu z procedury legislacyjnej. Żądamy również zapewnienia pełnej transparentności i respektowania prawa do konsultacji wszelkich zmian w obszarze tak ważnym dla pracowników i funkcjonariuszy Służby Więziennej.

Z wyrazami szacunku

Sekretarz

Związku Zawodowego Pracowników
Akademii Wymiaru Sprawiedliwości

Wykonano w 2 egz.:

1. adresat
2. aa